

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОКОСТУ 2016 РОКУ У ЧЕРНІГОВІ

Пам'ять жертв Голокосту вшанували у головній бібліотеці Чернігівщини

«Голокост – трагедія ХХ століття» – під такою назвою 27 січня у Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В.Г. Короленка проведено Годину історичної пам'яті.

Валентина Зелинська

Під час відкриття заходу Валентина Зелинська, завідувач відділом із гуманітарних наук бібліотеки, повідомила: «Голокост» в перекладі з грецької мови означає «вогняна жертва», а в єврейській літературі вживається термін Шоа, який означає катастрофу, лихо, велику біду. Це загальний термін для позначення злочинів, вчинених під час Другої світової війни нацистами та їхніми прислужниками відносно осіб єврейської національності. Щороку 27 січня за рішення ООН весь світ відзначає Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту на знак вшанування у цей день в 1945 р. в'язнів найбільшого нацистського табору смерті Аушвіц-Біркенау в Польщі».

В своєму виступі голова правління Чернігівського обласного об'єднання єврейських общин та організацій, віце-президент Єврейської ради України Семен Бельман зробив узагальнюючий наголос на наслідках нацистських злочинів проти єврейського народу під час Другої світової війни, відмітивши: «Нацистський режим за 12 років свого існування вбив в Європі 12 млн. людей.

Половина цих жертв – 6 млн. – були євреями, і знищені вони були саме за національною ознакою».

Він також привернув увагу до факту приховування керівництвом СРСР нацистської політики знищення євреїв за національною ознакою, змішуючи їх свідоме винищення з іншими видами злочинів. Семен Бельман ознайомив учасників із документом – проектом повідомлення для преси Надзвичайної державної комісії про руйнування і звірства німецько-фашистських загарбників у місті Київ, про Бабин Яр від 8 лютого 1944 р., надісланий першим заступником голови Президії Верховної Ради СРСР Миколою Шверником першому заступнику голови уряду і наркому закордонних справ СРСР В'ячеславу Молотову. Молотов на цей проект наклав свою резолюцію: «т. Щербакову/ Прошу вирішити». У тексті цього інформаційного повідомлення, Олександр Щербаков, завідувач відділом міжнародної інформації ЦК ВКП(б), викреслив згадку про вбивство 29 вересня 1941 р. у Бабиному Ярі саме євреїв і замінив слова «єврейське населення» на слова «радянських громадян». Так було приховано один із найжахливіших епізодів Голокосту – вбивство нацистами 29-30 вересня 1941 р. майже 34 тис. людей за національною ознакою.

Сергій Бутко, представник Українського інституту національної пам'яті у Чернігівській області, в своїй промові підкреслив: «Антисемітизм, українофобія, як і будь-яка фобія, – невід'ємна складова ідеології і державної політики тоталітарних і авторитарних режимів – нацистського, комуністичного та всіх інших».

Він повідомив, що на українських землях за різними підрахунками істориків під час Другої світової війни нацисти вбили від 850 тис до понад 1 млн. євреїв. У Чернігівській області до німецько-радянської війни проживало майже 32 тис. євреїв, частину з них, яка були потрібна радянській владі, мобілізували в армію та евакуювали на схід як фахівців, а решту кинули напризволяще. До речі, єврейська спільнота в СРСР не була поінформована комуністичним режимом про смертоносну нацистську політику щодо них.

У Чернігівській області окупанти знищили за одними підрахунками 2,7 тис., а за іншими – від 6 до 10 тис. євреїв. Символ скорботи Чернігова і Чернігівщини – Березовий Рів.

«Тема вшанування пам'яті жертв Голокосту у часи Другої світової війни на сьогодні як ніколи гостро актуальна: злочини сучасного російського агресора з його п'ятою колоною, який в ім'я т.зв. «русского миру» здійснював і здійснює злочини проти українців, кримських татар,

євреїв, ромів, представників різних релігійних конфесій та інших «не істинних росіян», наочно показують, що зло не викоренено і з ним треба боротися!» – наголосив історик.

В заключній частині заходу Валентина Зелинська презентувала тематичну виставку видань і публікацій зарубіжних, вітчизняних і місцевих авторів до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, окремий розділ якої розповідає про трагедію євреїв на Чернігівщині.

Олександр Майшев,
член Національної спілки журналістів України

Пам'ятаймо жертв Голокосту!

27 січня у Військово-історичному музеї – відділі Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського відкрилася виставка «У житті та смерті вони назавжди з нами. Тлінне не взялось...» (до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту). У назві поєдналися рядки з «Ізбору» – єврейської поминальної молитви в пам'ять про шість мільйонів євреїв, які загинули під час Катастрофи, – та вірша Миколи Бажана «Яр» про трагедію Бабиного Яру, якій у вересні цього року виповнюється 75 років.

Сергій Лавітський

У своєму виступі директор Чернігівського історичного музею імені Василя Тарновського Сергій Лавітський підкреслив, що ксенофобія у всіх її проявах завжди несла небезпеку, і особливо актуально пам'ятати про це в наш час.

Голова Чернігівської обласної єврейської общини Семен Бельман зауважив, що в історії Голокосту досі лишається багато білих плям та складних тем і дослідники мають зробити все можливе для правдивого донесення людям історії Голокосту.

На виставці демонструються матеріали про трагедію Голокосту, надані Українським інститутом Голокосту «Ткума», Національним історико-меморіальним заповідником «Бабин Яр», Державним архівом Чернігівської області, Обласним науково-методичним центром охорони культурної спадщини.

Семен Бельман

Вікторія Мудрицька

Окремий розділ виставки присвячений історії родини Ігоря Яновича Шаля (1930–2010). Він народився у м. Мерофа (Харківський район) у польсько-єврейській родині. Батько – Ян Адольфович, поляк, був репресований і страчений наприкінці 1930-х років у Биківні. Дід Ігоря Яновича – Фінтіктіков Ісаак Мойсієвич – разом із хворою дружиною Раїсою Абрамівною загинув у Маріуполі 1941 року. Мати – Фінтіктікова Лідія Ісаківна – загинула у Бабиному Ярі у вересні 1941 року, а діти – Ігор та Рита – дивом врятувалися. Спочатку їм допомогла подруга матері Тетяна Сошко, а пізніше – родичі. Після війни Ігор

Бася Ройтберг

закінчив ФЗУ, потім – Лісотехнічну академію. Переїхав до Чернігова, працював на фабриці музичних інструментів, чернігівському доці, навіть на Камчатці. Останні роки був керівником програми у БСФ «Хасде Естер», співав у

чоловічому хорі «Голдене менер», брав активну участь у житті єврейської громади міста.

Спогадами про Ігоря Шаля поділилася Бася Аврамівна Ройтберг, голова Чернігівського осередку Всеукраїнської асоціації колишніх в'язнів нацистських концтаборів і гетто.

Вперше на виставці експонується парохет з музейного зібрання – велика завеса, що закривала нішу Арон Кодешу (шафи зберігання сувоїв Тори). Він датується першою половиною ХІХ ст. Під час Другої світової війни була знищена значна кількість пам'яток матеріальної культури єврейського народу, а цей предмет – один з небагатьох, що зберігся.

Вперше також представлені копії архівних матеріалів про масові знищення у Чернігові та Козельці євреїв та ромів (яких також знищували за етнічною ознакою) з Державного архіву УСБУ в Чернігівській області. Співробітниця архіву Тетяна Гапієнко розповіла про справи, пов'язані з Голокостом, які зберігаються в архіві УСБУ і про можливість їхнього опрацювання дослідниками.

У відкритті виставки взяли участь члени Чернігівської єврейської громади, журналісти, краєзнавці, дослідники і всі, кому небайдужа тема Голокосту. На захід завітали студенти Чернігівського національного технологічного університету – волонтери проекту «Соціальна інтеграція жертв фашизму до громади м. Чернігова» (за підтримки німецького фонду «Пам'ять, відповідальність, майбутнє»).

Відбувся перегляд фільму з циклу «Історії міста»: «Бабин Яр. Лобне місце» (авт. В. Загоруйко).

Виставка працюватиме до кінця лютого.

Вікторія МУДРИЦЬКА,
завідуюча відділом Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського